

Op 2 mei 2022 zijn bij de raadsgriffie vragen binnen gekomen van mevrouw Judith Hofte van de fractie PvdD gericht aan de voorzitter van de Raad op grond van ex artikel 35 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad. Het college van Burgemeester en Wethouders beantwoordt de vragen als volgt.

Betreffende beantwoording schriftelijke vragen van mevrouw Judith Hofte (PvdD) inzake Doden eikenprocessierups.

Toelichting/ inleiding op de vragen door de vragensteller:

Naar aanleiding van het persbericht 'Bestrijding eikenprocessierups start op 18 april' van 18 april jongleden (1), stellen wij het College de volgende vragen.

Vanaf 18 april gaat de Gemeente Enschede in eerste instantie over tot het doden van de Eikenprocessierups door middel van aaltjes. (Nematoden). Wij hebben begrepen dat in de periode daarna de eiken in Enschede ook worden behandeld met een ander middel.

Algemene reactie vooraf door het College bij de beantwoording van de gestelde vragen:

De aanpak van de eikenprocessierups in Enschede is gebaseerd op de Landelijke leidraad beheersing eikenprocessierups, die is vertaald in een meerjarig plan van aanpak en een jaarlijks beheerplan. De aanpak bestaat uit twee sporen. Dit zijn:

- **Op de lange termijn streven we naar herstel van het natuurlijk evenwicht**, waardoor er meer balans ontstaat tussen de eikenprocessierups en natuurlijke vijanden van de rups.
- **Op de korte termijn zetten we in op vermindering van de overlast door de eikenprocessierups te bestrijden.** Deze bestrijding bestaat zowel uit preventieve bespuiting als curatief wegzuigen.

Achtergrond:

In 2020 zijn we in Enschede met steun van uw Raad deze andere weg ingeslagen met de aanpak van de eikenprocessierups in Enschede. Daarbij was de preventieve bestrijding (vooraf) de grote verandering. We zijn daarnaast actief in regionale en landelijke netwerken om zowel kennis op te halen als te brengen over dit onderwerp. Dat leidde onder andere tot een innovatieve bestrijdingskaart. Daarin staat per gebied of en met welke middelen we de rups (preventief) konden bestrijden mede aan de hand van een ecologisch verdiepend onderzoek. Op provinciaal niveau werd onze aanpak geprezen. Niet alleen onze bestrijdingswijze was vernieuwend, maar ook de manier van communiceren die een landelijke nominatie voor de Galjaardprijs opleverde.

Rond de beantwoording van uw vragen en bovenstaande aanpak is de volgende achtergrondinformatie voor u onder andere relevant:

- Het [Groenambitieplan Enschede "Enschede één groot groen park"](#).
- Het [Plan van aanpak beheersing eikenprocessierups – gemeente Enschede](#)
- De [brief van 15 maart 2022, waarin we de aanpak 2022 hebben toegelicht en het beheerplan 2022](#) met u hebben gedeeld.
- De pagina www.enschede.nl/eikenprocessierups waarop u de bestrijdingskaart vindt en de vlindercircels van de vlinderstichting en andere relevante informatie.
- De landelijke pagina www.processierups.nu, van het landelijke platform eikenprocessierups.

1. Klopt het dat dat middel XenTari is? Zo nee, welk middel wordt er dan gebruikt?

Antwoord:

Ja, dat klopt. Zoals in het plan van aanpak vermeld staat gebruiken we naast de aaltjes ook het bacterie-preparaat Bacillus thuringiensis (Bt). Dit preparaat wordt onder vele productnamen aangeboden, de bekendste is XenTari.

2. **Is het college zich ervan bewust dat bestrijding met middelen als XenTari, net als de gebruikte nematoden, geen onderscheid maken tussen wat een EPR is en wat een andere rups? Ergo; dat dus vrijwel álle insecten die op, in en rondom de eik leven worden gedood? Dus ook niet doelsoorten.**

Antwoord:

Ons College is zich er van bewust dat de middelen niet uitsluitend selectief zijn op eikenprocessierupsen. Door zorgvuldige afweging vanuit de landelijke leidraad, ons plan van aanpak en beheerplan beperken we de effecten van de middelen en passen we ze zo verantwoord mogelijk toe. Voorbeelden hiervan zijn de risicozonering, de vlindercircels van de Vlinderstichting, aanvullend waardplantonderzoek en zorgvuldige afweging van de hoeveelheid en het moment van spuiten.

Waarbij het rond het effect van de middelen niet gaat, zoals gesteld in uw vraag, om effect op alle soorten. Per middel geldt (tekst plan van aanpak):

- **Bacillus thuringiensis** is selectief en doodt enkel rupsen die het middel binnen krijgen. Het middel werkt selectief op nagenoeg alle Lepidoptera soorten (vlinders), maar heeft geen effecten op andere insectensoorten die niet tot de vlinderfamilie behoren.
- **De nematoden** dringen bij contact insecten binnen die een “soft body” hebben. Dit type nematoden kan dus ook parasiteren op andere rupsen dan Lepidoptera, maar deze worden grotendeels ontzien doordat dit middel zeer vroeg in het seizoen toegepast wordt, wanneer er nog nauwelijks andere rupssoorten aanwezig zijn. De larven van sluipvliegen, natuurlijke vijanden van EPR, worden niet geparasiteerd door nematoden. De nematoden kunnen niet tegen UV licht en zijn zeer korte tijd actief.

3. **Is het college bekend met het feit dat er een drastische afname van de vliegende insectenpopulatie gaande is en dat het bestrijden van de EPR daar een bijdrage aan levert?**

Antwoord: Er is wereldwijd een afname van de biodiversiteit. Waardoor plagen zoals die van de eikenprocessierups meer kans krijgen. Dit is ook de reden dat het college met uw raad inzet op het herstel van het natuurlijk evenwicht en het vergroenen van Enschede. Zie hiervoor ook het onlangs in uw raad vastgestelde [Groenambitieplan Enschede “Enschede één groot groen park”](#).

Tussentoeelichting vragensteller:

Op eiken die zijn behandeld met XenTari treffen onderzoekers weinig tot geen enkele dag of nacht vlinder meer aan (2) Op deze wijze wordt de natuurlijke cyclus van voedselvoorziening drastisch verstoord. Door het behandelen van de eikendommen hebben koolmezen en andere vogels letterlijk geen eten. Dit heeft weer gevolgen voor de aantallen in de vogelpopulaties. Ook blijft het gif niet beperkt tot de eik. Ook eventuele natuurlijke begroeiing als bermen en houtwallen onder en rondom de eik krijgt een lading van het gespreide gif mee.

4. **Heeft het college helder dat men op deze manier de natuurlijke vijanden van de EPR zoals de sluipwesp en zweefvlieg geen kans geeft omdat deze ook worden gedood?**

Antwoord: Zie antwoord vraag 2.

Tussentoeelichting vragensteller:

Hoe schraler de biodiversiteit hoe meer kans op uitwassen van een EPR. Uit onderzoek van de vlinderstichting blijkt dat met kruidenrijke bermen en aangepast maaibeheer, de natuurlijke aanwas van vijanden van de eikenprocessierups sterk worden bevorderd. Ook in een gemeente als Zwolle laat men nu de voedselbron voor deze insecten staan om de eikenprocessierups te bestrijden (3). Tegelijkertijd is bekend dat eikenprocessierupsen een voorkeur hebben voor losstaande bomen zonder veel ondergroei. Als we zorgen voor meer hoger opgaande plantengroei en struiken hebben deze EPR dus minder goede voortplantingsplekken.

- 5. Is het college het met ons eens dat deze opties een veel dier- en natuurvriendelijke manier van bestrijden zijn? Zo nee, waarom niet? Zo ja, zou de gemeente Enschede deze natuur en diervriendelijke alternatieven willen overwegen?**

Antwoord: Ja sterker nog, dit is niet alleen een overweging. Maar al onderdeel van de aanpak. Zie het lange termijn spoor aanpak eikenprocessierups en [Groenambitieplan Enschede "Enschede één groot groen park"](#). Hiervoor zijn nog wel financiële middelen nodig, zoals ook verwoord in de brief van 15 maart 2022.

- 6. Is de gemeente Enschede bekend met het feit dat De Vlinderstichting in 2020 gemeenten al opriep om het gebruik van deze bestrijdingsmethoden als Xentari en nematoden te minimaliseren en te beperken tot plekken met ernstige overlast binnen de bebouwde kom?(4)**

Antwoord: Ja. Dit is onderdeel van onze aanpak. Waarbij we ieder jaar de preventieve bestrijdingskaart actualiseren met nieuwe of gewijzigde vlindercirkels vanuit de Vlinderstichting. We spuiten alleen in het buitengebied als er echt een hoog risico is. Ook doen we dit jaar binnen de bebouwde kom proeven met de afbouw van middelen. Waarbij we altijd streven naar het lange termijn spoor: herstel van het natuurlijk evenwicht.

- 7. Is de gemeente Enschede op de hoogte van het feit dat veel gemeenten inmiddels gehoor hebben gegeven aan deze oproep, waaronder niet alleen de gemeente Utrecht en Breda maar ook onze buurgemeente Hengelo?**

Antwoord: In Enschede streven we naar verantwoorde inzet, waarvoor we onder andere de in het beheerplan 2022 genoemde pilots houden. Dit is in lijn met de landelijke ontwikkelingen: Gemeenten in Nederland bepalen hun aanpak net als de gemeente Enschede vanuit de landelijke leidraad beheersing eikenprocessierups. Afhankelijk van factoren als plaagdruk, bomenbestand, bezoekersdruk enz. maken gemeenten hierin aan de hand van de leidraad de meest verantwoorde keuze.

- 8. Waarom heeft Enschede daar nog geen gehoor aan gegeven?**

Antwoord: In het antwoord op vraag 6 en 7 hebben we aangegeven hoe we dat juist wel doen.

Tussentoeichting vragensteller:

Het voorstel van de vlinderstichting m.b.t het bestrijden van de EPR met de middelen zoals Xentari is dat dat kleinschalig mag gebeuren, alleen in uitzonderlijke gevallen en als andere methoden niet mogelijk zijn.

- 9. Heeft de gemeente in het verleden andere maatregelen genomen om de overlast van de EPR tegen te gaan? Te denken valt aan aangepast bermbeheer en maaibeheer, aanplant van inheemse struiken en bomen, het ophangen van nestkastjes en het wegzuigen van nesten. Zo ja, waar is dit gebeurt, wat waren de maatregelen en wat waren de resultaten van deze maatregelen?**

Antwoord: Ja. Er zijn en worden nog steeds maatregelen genomen. Zoals het anders maaien en het aanleggen van bloemenlinten (zie maaikaart Enschede), bij nieuwe aanplant diversiteit in bomensoorten aanbrengen of het houden van een pilot met ander bermbeheer met de provincie. Ook zijn er nestkasten opgehangen samen met bewoners. Een totaaloverzicht van al deze maatregelen is niet beschikbaar, omdat het deels ook om bewonersinitiatieven gaat. Er zijn geen monitoringsgegevens beschikbaar. De pilot bermbeheer loopt nog. Hier worden de resultaten volgend jaar van verwacht.

- 10. Worden deze maatregelen anno 2022 nog steeds toegepast?**

Antwoord: Ja.

Tussentoelichting vragensteller:

Op de bestrijdingskaart van Enschede (5) voert de paarse en blauwe kleur de boventoon: de kleur van eiken die worden behandeld om de EPB te bestrijden. De gemeente Enschede stelt op die pagina dat er door haar aanpak er in 2020 ruim 60% minder overlastmeldingen dan in 2019 waren en dat dat de reden is om in 2021 door te gaan met dezelfde manier van bestrijding (6).

11. Hoe heeft de gemeente dat gemonitord? En hoe monitort de gemeente het aantal overlastmeldingen van vorig jaar 2021 en dit jaar 2022? Zijn de cijfers openbaar? Zo ja, waar kunnen we die vinden?

Antwoord: Ja. Deze zijn openbaar terug te vinden in bijlage 1 van [het beheerplan eikenprocessierups Enschede 2022](#).

Tussentoelichting vragensteller:

De gemeente Enschede stelt daar ook dat het onmogelijk is om alle 31.000 eiken van de gemeente in kaart te brengen.

12. Kunt u uitleggen waarom dat zo is? Kent de gemeente Enschede dan geen bomenkadaster waar alle gemeentelijk bomen in opgenomen zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord: De gemeente heeft een beheersysteem waarin de gemeentelijke bomen zijn geregistreerd en de benodigde beheergegevens worden bijgehouden. Er kunnen verschillen zitten tussen het beheersysteem en de situatie buiten. Dit doordat wijzigingen buiten nog niet zijn verwerkt in het systeem of doordat bomen onderdeel uitmaken van een houtwal/bosperceel. Het bestand wordt ook doorlopend bijgewerkt met hulp van bijvoorbeeld meldingen van inwoners.

Tussentoelichting vragensteller:

De gemeente zegt tevens dat: Het kan daarom zijn dat er een eik niet op de kaart staat. Dat wil niet zeggen dat deze eik niet wordt behandeld! Als de boom in een straat staat waar de rest van de eiken wél behandeld worden, dan kunt u ervan uit gaan dat deze boom ook wordt meegenomen.

13. Dit impliceert dat de gemeente Enschede dus niet checkt of de eikenprocessierups aanwezig is, maar preventief alle eiken in een straat/wijk/buurt behandeld? Klopt dat?

Antwoord: Nee, dit klopt niet. De aanwezigheid van rupsen bepalen we uit evaluatie van de monitoringsgegevens, meldingen, eigen inspecties en bijvoorbeeld feromoonvalonderzoek. Dit als omschreven in het Beheerplan eikenprocessierups Enschede 2022. Het klopt wel dat niet elke boom afzonderlijk wordt beoordeeld, omdat dit kostbaar en arbeidsintensief is. Op het moment van de vroegtijdige bespuiting is de rups nog slecht waarneembaar. De rupsen zijn nog klein en zitten nog verspreid hoog in de toppen van de bomen.

14. Klopt het dan ook dat er meer bomen worden behandeld dan aangegeven op de kaart? Weet de gemeente dan wel hoeveel bomen er worden behandeld en hoeveel bomen niet?

Antwoord: Nee. De bestrijdingskaart is leidend. Deze wordt opgebouwd vanuit het boombeheersysteem. Wel kunnen er kleine verschillen zijn met de situatie buiten. Dit is bij het antwoord op vraag 12 toegelicht. De volgende aantallen bomen worden behandeld/ niet behandeld:

Jaar	2020	2021	2022
Nematoden	2.155	2.660	4.053
Xentari	17.972	2.0471	17.563
Niet behandeld	7.231	7.833	7.656
Totaal	27.358	30.964	29.272

15. Neemt het aantal eiken dat wordt behandeld met bestrijdingsmiddelen toe sinds 2019 of is er sprake van aan afname?

Antwoord: Zie tabel bij vraag 14.

Tussentoelichting vragensteller:

Men kan op de kaart van de gemeente Enschede een slimme melding doen betreffende de openbare ruimte. (7)

16. Is één melding via die weg afdoende om een eik op de lijst paars/blauw te laten kleuren en te gaan behandelen? Zo nee, Hoeveel klachten van hoeveel omwonenden zijn er nodig om een eik paars/blauw gekleurd op de lijst te krijgen?

Antwoord: Nee. We volgen hierin het plan van aanpak en het beheerplan. Dit betekent dat meldingen openbare ruimte niet leidend zijn bij het bepalen van de aanpak.

17. Hoe lang blijft een eikenboom vervolgens op de lijst paars of blauw gekleurd staan?

Antwoord: Elk jaar wordt de preventieve bestrijdingskaart opnieuw bepaald en vastgesteld. Elk jaar vindt er dus opnieuw afweging plaats van welke bomen we preventief bespuiten. Dit conform het beheerplan.

Tussentoelichting vragensteller:

Inwoners die zich zorgen maken of een eik wel wordt behandeld of niet kunnen contact opnemen met de gemeente via een contactformulier of via facebook, zo staat te lezen op de site van de bestrijding eikenprocessierups van de gemeente Enschede.

18. Is het uiten van een zorg al voldoende om een eikenboom aan te merken voor behandeling?

Antwoord: Nee. Hiervoor geldt hetzelfde als bij de meldingen openbare ruimte. Zie ook antwoord vraag 16.

Tussentoelichting vragensteller:

Op de bestrijdingskaart van Enschede staan een aantal plekken waar eiken niet worden behandeld, omdat daar zeldzame vlindersoorten leven.

19. Welke gegevens gebruikt de gemeente om deze gebieden aan te merken? Kiest men dan voor de beheerkaarten van de vlinderstichting en de wet natuurbescherming of gebruikt men ook nog andere informatie? Zo ja, welke informatie?

Antwoord: Hiervoor gebruiken we verschillende soorten informatie. Zoals de vlinderkaarten van de Vlinderstichting, onderzoek buiten (waardplantenonderzoek) en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) waar de gemeente lid van is.

20. Bomen die niet worden behandeld worden wél uitgezogen. Betekent dat dat bomen die wel worden behandeld niet worden uitgezogen.

Antwoord: Wegzuigen vindt zowel plaats op preventief behandelde locaties, als op niet behandelde locaties. Het wegzuigen van eikenprocessierupsen vindt plaats op locaties waar alsnog ernstige overlast plaatsvindt of is te verwachten (binnen de middel- en hoog risicogebieden op de risicozoneringskaart).

21. Is bij de gemeente Enschede bekend hoeveel inwoners per jaar met klachten van de EPR zich bij hun huisarts melden?

Antwoord: Nee. Eikenprocessierups wordt door huisartsen niet apart geregistreerd. Landelijk worden er wel [gegevens op hoofdlijnen](#) bijgehouden.

22. Tot slot: Wat zijn de totale kosten van de jaarlijkse bestrijding van de EPR?

Antwoord: De begrootte kosten zijn opgenomen in de gemeentebegroting 2022 - 2025 (4.3 [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#) – onderdeel: Groen, blz 139 onderaan de pagina). De daadwerkelijke kosten over 2021 vindt u in de brief: [Resultaten eikenprocessierups 2021](#).

Voor uw gemak is de tekst uit de gemeentebegroting hieronder opgenomen:

Doorkijk eikenprocessierups

Bij de zomernota 2021 zijn diverse moties en een amendement ingediend op het gebied van groen en bomen in Enschede. Rond de eikenprocessierups zijn via een brief de "Resultaten aanpak eikenprocessierups 2021" over 2021 gedeeld. Ook is hierin een doorkijk gegeven van de aanpak voor 2022 en verder. Op basis van de resultaten en eerdere ervaringen verwachten we na 2022 € 500k jaarlijks nodig te hebben voor de korte termijn aanpak van de eikenprocessierups. Waarbij de aanpak leidend is boven het budget. Het gaat hier dus nadrukkelijk om een gemiddelde verwachting. Voor de lange termijn nemen we de benodigde inzet op via het groenambitieplan vanuit het kwalitatief vergroenen van Enschede.

Enschede, 31 mei 2022

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester,

E.A. Smit

R.W. Bleker